

“Un film d’una tendresa infinita”
LE PARISIEN

“Un dels triomfs més bonics de l’animació
dels últims anys” LE MONDE

Ernest & Celestine

Contes d’hivern

Més de
600.000
espectadors
a França

ANNECY

FESTIVAL
DE SEVILLA
EUROPA JUNIOR

ANIMA

BASAT EN ELS CONTES IL·LUSTRATS DE
GABRIELLE VINCENT

PRESENTAT PER RITA & LUCA FILMS
**DOSSIER
D’ACTIVITATS**
Aquest dossier pertany a:

DISTRIBUCIÓ **RITA & LUCA** FILMS

AMB EL SUPORT DE Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

AMB LA COL·LABORACIÓ DE

Biblioteca de Barcelona

Ernest & Celestine

Contes d'hivern

Ernest & Celestine, contes d'hivern ens presenta dos personatges emblemàtics de la cultura infantil francòfona imaginats per l'autora i il·lustradora Gabrielle Vincent. L'Ernest és un ós gran amb esperit d'artista i un cor generós, i la Celestine és un rateta òrfena valenta i espavilada. Les quatre històries que formen part d'aquesta pel·lícula són una porta d'entrada privilegiada a tot un univers tendre i poètic. Però no tan sols conviden el públic més jove a pensar sobre les pràctiques artístiques i sobre el pas de la literatura infantil a l'animació, sinó que també ens parlen del pas del temps i dels fenòmens naturals de l'hivern, de les relacions familiars i d'amistat i de la tolerància i la solidaritat.

La col·lecció de contes originals de Gabrielle Vincent està formada per 25 àlbums il·lustrats, dels quals l'editorial Kalandraka n'ha editat fins al moment tres: *Ernest i Celestina han perdut en Simó*; *Ernest i Celestina, músics de carrer* i *Nadal a casa de l'Ernest i la Celestina*. A França, aquests personatges també van inspirar una novel·la de Daniel Pennac i un primer llargmetratge.

ELS PERSONATGES

La relació entre l'Ernest i la Celestine

Aquests dos personatges formen un duet tan entranyable com improbable, perquè els ossos i els ratolins són espècies molt diferents, tant des del punt de vista de la mida, com de l'estil de vida. En estat salvatge, els ossos són predadors i no dubten ni un segon a menjar-se un ratolí!

Als àlbums il·lustrats

A l'obra original de Gabrielle Vincent, els ossos són els pares dels ratolins, una cosa ben sorprenent! L'Ernest és un pare especialment protector. Al llibre sobre el naixement de la Celestine s'explica que l'Ernest la va trobar dins d'unes escombraries i la va adoptar.

A la novel·la de Daniel Pennac i al llargmetratge

El món dels nostres personatges s'hi representa per separat: la part de dalt, és on viuen els ossos; i la de baix, on viuen els ratolins. Tant a la novel·la com a la pel·lícula es juga molt amb aquesta oposició física. Però la tendresa i la complicitat que uneixen l'Ernest i la Celestine alteren l'ordre de les coses i ens demostren que tot és possible.

A la pel·lícula d'*Ernest & Celestine, contes d'hivern*

A *Ernest & Celestine, contes d'hivern* sembla que la Celestine hagi madurat. Fins i tot es converteix en mare adoptiva de la Bibí. Llavors descobrim que l'Ernest i ella es complementen perfectament: l'Ernest salva les ratetes quan per poc se les emporta el vent el dia de la gran nevada i la Celestine, gràcies al seu enginy i a la seva perseverança, aconsegueix recuperar el botó de l'acordió de l'Ernest i també portar-li farina quan arriba el fred. Les seves diferències són un avantatge!

LA DISTINCIÓ ENTRE ELS PERSONATGES PRINCIPALS I ELS SECUNDARIS

A part dels dos personatges principals, als curtsmetratges hi apareixen personatges secundaris recurrents. Després de la projecció, podeu demanar als més petits que els presentin.

Quina relació tenen amb l'Ernest i la Celestine?

En quines històries apareixen i quin paper fan dins l'argument?

Que cada alumne expliqui també quin és el seu personatge preferit i per què.

JOC AMB EL NOM DELS PERSONATGES

L'onomàstica és l'estudi dels noms propis i pot ser molt lúdica i reveladora! Si llegim i pronunciem atentament els noms dels personatges, els alumnes s'adonaran que són especialment poètics. De fet, molts contenen sonoritats idèntiques que reforcen la relació entre els personatges.

El so *-est*, per exemple, és present tant a Ernest com a Celestine. Margotina, Melusina i Mandarina comparteixen la lletra inicial i són tots noms de ratolí que acaben en *-ina*.

Ernest

Celestine

Senyora Tulipa

Mare ratolí

Melusina

Mandarina

Margotina

ELS ARGUMENTS

ANALITZA ELS CURTS

Tornant del cinema, podeu recollir la impressió dels alumnes sobre els curtmetratges i assegurar-vos que han entès i memoritzat bé les quatre històries. En funció de les observacions que hagin fet, es poden agafar diversos elements d'anàlisi.

Per fer-ho us presentem uns fotogrames i uns textos de suport. Com sempre, aquestes estones d'intercanvi d'opinions oral animen els alumnes, siguin de l'edat que siguin, a contrastar punts de vista, a desenvolupar una mirada crítica i a argumentar fent servir un vocabulari ric i adequat.

JUGA A FER DIÀLEGS

Els contes originals de Gabrielle Vincent tenen la característica que no hi ha narrador. Sinó que s'expliquen únicament amb els diàlegs dels personatges, és a dir, que semblen petits guions.

Us podeu inspirar en això per proposar a classe que els alumnes s'inventin diàlegs. De fet, podeu fer servir els fotogrames de suport per reproduir en petits grups les escenes dels curts. Els més petits poden improvisar oralment i els més grans mirar de memoritzar els diàlegs o escriure'ls.

«LA BIBÍ»: UNA HISTÒRIA SOBRE ELS LLIGAMS FAMILIARS I L'AUTONOMIA

Fent volar l'estel al camp, l'Ernest i la Celestine troben un ou entre les herbes. Just aleshores en surt una cria d'oca salvatge, que ells recullen i porten cap a casa seva. La Celestine decideix posar-li *Bibí*. L'os i el ratolí alimenten el pollet d'oca, li fan un niu i fins i tot li ensenyen a pintar i a tocar la trompeta. Però quan s'acosta l'hivern, les oques salvatges han de migrar i marxen volant cap a països més càlids. Encara que a la Celestine la fa sentir molt trista haver-se de separar de la Bibí, decideix ensenyar-li a volar. Fins i tot, després d'un munt d'intents, s'enfila a un estel per acompanyar l'oca en el seu primer vol. Però de seguida que aprèn a volar, la Bibí s'uneix a un grup d'oques salvatges que marxen cap al sud.

Penseu que l'Ernest, la Celestine i la Bibí són una família? Per què?

Quina és l'altra família de la Bibí?

Què els passa a les oques salvatges, a l'hivern?

Per què és important l'estel en aquesta història?

Per què la Celestine està trista i contenta, quan la Bibí aprèn a volar?

**Què vol dir l'expressió:
«volar per si sol»?**

«EL BOTÓ D'ACORDIÓ»: POSEM EN QÜESTIÓ ELS PREJUDICIS I EL VALOR DELS OBJECTES

Un dia, tocant per a la Celestine i les seves amigues, l'Ernest s'adona que li falta un botó de l'acordió. L'os es desespera, perquè el botó és una peça especial, molt difícil de substituir. Però un cop que han mirat per tota la casa, les amigues de la Celestine només hi veuen una explicació: que l'ha agafat el Ratolí Verd. Es tracta del ratolí més misteriós de tots, perquè ningú no l'ha vist mai, ni se sap on viu. Segons la Melusina, té els ulls grisos i els bigotis arrissats, però la Margotina diu que té els ulls vermells i la cua fent tirabuixó, i la Mandarina diu que té els ulls grocs i les orelles punxegudes. L'Ernest es riu d'aquestes «històries de ratolins», però la Celestine de seguida es posa a pensar un pla per trobar el Ratolí Verd. Lliga un tros de pa amb un fil i s'espera que el vingui a buscar. Seguint la pista del fil, aconseguix arribar fins l'arbre on viu el misteriós ratolí. Allà hi descobreix una col·lecció impressionant d'objectes antics i de trossos de formatge florits. El Ratolí Verd només accepta tornar-li el botó d'acordió a canvi d'un altre objecte. Però res no li sembla prou valuós fins que no sent tocar l'Ernest: la música és un gran tresor! Com que no se'l pot emportar a casa, la Celestine el convida a tornar a escoltar música cada cop que en tingui ganes. Però el ratolí se'n va tan de pressa que l'Ernest no l'arriba a veure.

Qui és el Ratolí Verd?

N'havíeu sentit parlar mai?

És com l'han descrit les amigues de la Celestine?

Coneixeu altres éssers imaginaris?

On viu el Ratolí Verd? La seva casa s'assembla a la de l'Ernest i la Celestine?

Quin pla s'empesca la Celestine per trobar el Ratolí Verd?

Quina condició posa el Ratolí Verd per tornar-li el botó?

Per vosaltres què és un tresor?

Per què podem dir que la música és «un tresor que s'escolta»?

L'Ernest creu que el Ratolí Verd existeix? Per què fa gràcia la seva reacció?

«EL BALL DELS RATOLINS»: UNA REFLEXIÓ SOBRE COMPARTIR I CREURE EN SUPERSTICIONS

La Celestine i les seves amigues estan encantades que arribi l'hivern, perquè el primer dia d'aquesta estació sempre se celebra el gran ball dels ratolins. Però la senyora Tulipa, la veïna, està convençuda que aquest ball porta mala sort i que provoca tempestes. Mentre les amigues ensenyen l'Ernest a ballar la ratolina, la senyora Tulipa mira de protegir casa seva, però no es pot estar d'anar ballant al so de la música. Al seu menjador hi veiem una fotografia que ens ensenya que va ser ballarina, de petita. Arriba la nit i un corrent d'aire molt fort fa caure el vestit de festa de la Celestine damunt del fang. Les botigues ja han tancat i és massa tard per comprar-n'hi un de nou. Per sort, la senyora Tulipa li pot deixar un dels seus antics vestits de ballet i ajuda a posar-l'hi a mida. Gràcies a ella, totes podran anar a ballar. La Celestine convenc l'Ernest perquè convidi la veïna al ball, i damunt del llac glaçat, que és el lloc secret on es fa la festa, la senyora Tulipa s'oblida de la superstició ballant la ratolina amb tots els seus amics.

On i quan es fa el ball dels ratolins?

Per què té por del ball, la senyora Tulipa?

És veritat que el ball provoca tempestes?

L'Ernest diu que les pors de la senyora Tulipa són «supersticions, històries i ximpleries», què vol dir això?

Quines pistes tenim que a la senyora Tulipa li agrada ballar?

Com ajuda la Celestine, la senyora Tulipa?

«LA GRAN NEVADA»: UNA AVENTURA FINAL PLENA DE SUSPENS

Un cop ja s'ha instal·lat bé l'hivern i la neu cobreix tot el poble, la senyora Tulipa explica a la Celestine que els ossos aviat hibernaran. I, efectivament, quan baixen molt les temperatures tots es posen a menjar, abans de quedar profundament adormits. Tot i així, com que l'Ernest ve de Xarabia, no és com els altres ossos, és molt més resistent. Tan sols una gran nevada el podria fer adormir. Llavors, la panxa li comença a remugar i la Celestine descobreix que no els queda farina per preparar el sopar. De seguida se'n va cap al molí a buscar-ne. Però de tornada, mentre ella i les seves amigues fan ossos de neu, el Ratolí Verd els pren els sacs de farina. La Celestine l'atrapa de seguida i li promet que compartiran les galetes que facin, si els torna els sacs. El vent bufava molt fort i quan arriben a casa de l'Ernest, ja està mig endormiscat, però es desperta a temps per salvar-les a totes abans no se les endugui una ventada. Al cap d'unes hores, un cop l'os ja ha menjat i ha tocat una mica de música, arriba el Ratolí Verd a buscar les galetes, però l'Ernest ja dorm i tampoc no el pot veure.

**Què els passa als ossos a l'hivern?
Els passa el mateix als ratolins?**

**Quin és l'ingredient que la Celestine
ha d'anar a buscar sens falta al molí
per fer les galetes?**

Has vist mai una gran nevada?

**La Celestine aconsegueix arribar
abans que l'Ernest s'adormi?**

**Per què podem dir que hi ha molt
de suspens, en aquesta història?**

BESTIARI

D'ERNEST & Celestine,

CONTES D'HIVERN

Les aventures de l'Ernest i la Celestine són una oportunitat per als més joves d'interessar-se per certes espècies d'animals i les seves condicions de vida en el seu entorn natural.

INVESTIGACIONS

Mickey Mouse, Els tres ossos i la rinxols d'or o Ratatouille... Els alumnes segurament ja coneixen molts personatges de la literatura i del cinema de la mateixa espècie que l'Ernest i la Celestine. I segur que a la biblioteca de l'escola hi ha un munt de llibres protagonitzats per ratolins o per ossos.

Podeu fer una llista d'aquests personatges i comparar-los entre ells.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

**Quins punts tenen en comú
i quines diferències?**

**Com es reconeix
un os o un ratolí?**

Aquestes primeres converses permetran saber els coneixements que ja tenen els alumnes i serviran d'enllaç entre l'univers de l'Ernest i la Celestine i la seva cultura en general.

RECONeixEMENT DE LES CARACTERÍSTIQUES DE CADA ESPÈCIE

Els ratolins

Els ratolins són animals de mida petita, que tenen **quatre potes**, un **morro punxegut**,

unes **orelles grosses** i una **cua llarga**. Poden tenir el pèl de molts colors: gris, com la Celestine; blanc, com la Margotina; i fins i tot pèl-roig, com la Mandarina. Els ratolins mesuren entre 8 i 10 centímetres i pesen de 20 a 50 grams. Són mamífers. Això vol dir que gràcies a les seves mames les femelles produeixen llet per alimentar els seus fills. També són rosegadors, és a dir, que fan servir les dents incisives per menjar i per fer forats, perquè són dents molt punxegudes que els creixen contínuament. Els ratolins viuen als camps, als boscos i també a les cases dels humans. Són omnívors, que vol dir que mengen tant aliments d'origen animal com vegetal. Però en general prefereixen les llavors i els cereals. Ah! I al contrari dels ossos, els ratolins es mantenen actius tot l'hivern!

Els ossos

Igual que els ratolins, els ossos són mamífers. Però són molt més grossos, mesuren

entre 1 i 2,5 metres i poden arribar a pesar fins a 800 quilos. Tenen **quatre potes**, un **morro llarg**, les **orelles rodones** i la **cua curta**. Les espècies d'ossos més conegudes són l'os bru i l'os polar. Són omnívors, però els polars mengen sobretot peix i foques, perquè viuen sobre el glaç, on hi ha molts pocs vegetals. Als ossos bruns els encanta la mel. A Europa cada vegada hi ha menys ossos, però en altres continents n'hi ha molts, sobretot a Amèrica. L'Ernest diu que ve de Xaràbia, una regió imaginària de Rússia. Per això sempre fa servir noms que tenen sonoritats que recorden el rus, sobretot quan rondina. En el seu estat natural, viuen en coves i en caus i, quan arriba l'hivern, porten un ritme de vida més lent i dormen molt per conservar les forces: per això diem que hibernen.

Les oques salvatges

Les oques salvatges, com la Bibí, són ocells amb **dues potes** i **dues ales**, un **bec mitjà** i les **plomes blanques**

o grises. Viuen en nius que es fan elles mateixes i mengen cucs o larves. No produeixen llet com els mamífers, ni tampoc porten les cries al ventre, sinó que ponen ous, per això diem que són animals ovípars. Durant l'estació de l'hivern, les oques no hibernen, sinó que migren. Això vol dir que es desplacen cap un país del sud on hi fa més calor i no tornen a Europa fins a la primavera.

Després de llegir els textos següents i d'haver-se fixat en les paraules en negreta, els alumnes poden posar el nom de les parts del cos dels animals que trobaran a continuació.

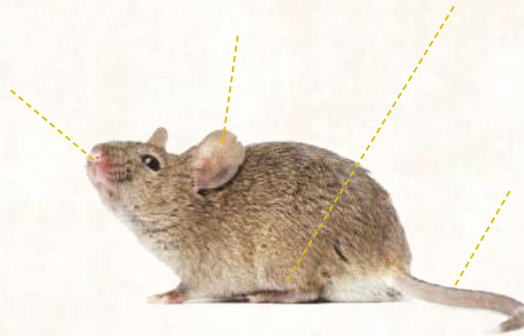

QUATRE POTES

MORRO
PUNXEGUT

ORELLES
GROSSES

CUA LLARGA

QUATRE POTES

MORRO
LLARG

ORELLES
RODONES

CUA CURTA

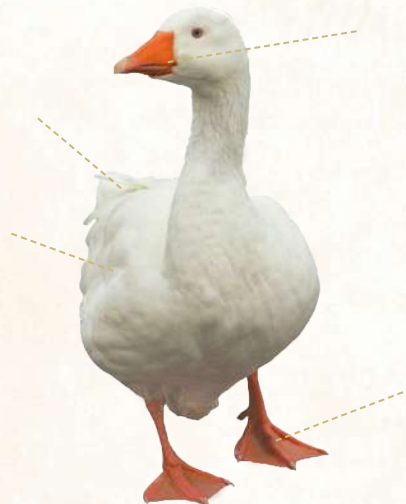

DUES POTES

DUES ALES

BEC MITJÀ

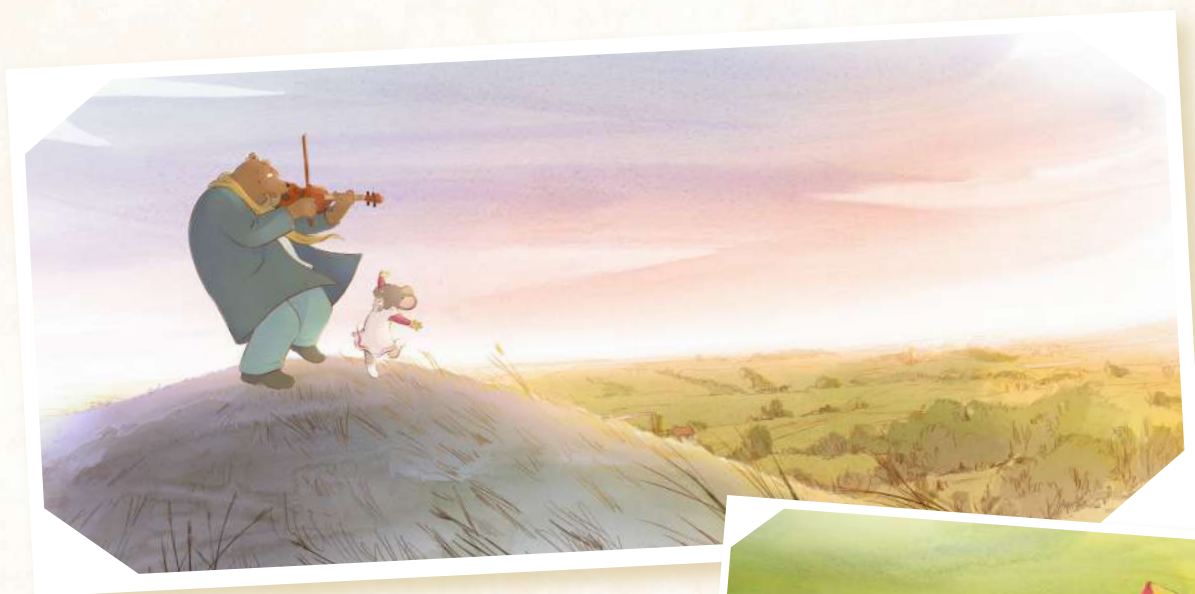
PLOMES

EL FRED HIVERNAL

Els espectadors veuen l'Ernest i la Celestine des del final de l'estiu fins al cor de l'hivern. Al llarg de les seves aventures arriba el fred i transforma el paisatge.

Segurament que els farà curiositat observar de més a prop aquests fenòmens hivernals.

GRAN ART PER ALS MÉS PETITS

L'Ernest i la Celestine són uns artistes: pinten, ballen i toquen instruments. Iniciar aquestes activitats dins l'entorn escolar permet desenvolupar els sentits dels alumnes més petits, la seva motricitat fina i la sensibilitat estètica.

DESCOBRIM L'OBRA DE GABRIELLE VINCENT

Els àlbums il·lustrats de *Ernest i Celestine* van néixer el 1981 del pinzell de Monique Martin, una pintora belga, diplomada a l'Acadèmia de Belles arts de Brussel·les. Com que en aquella època es considerava que ser il·lustrador era indigne d'una artista «de veritat», Monique Martin els va signar amb un pseudònim creat amb els noms dels seus avis: Gabrielle i Vincent. A part de les aventures de l'Ernest i la Celestine, també va crear altres col·leccions de contes infantils, com ara *Pic-Nic* o *Papouli et Federico*, va dibuixar molts esbossos i va pintar quadres. Al web de la Fundació Monique Martin hi trobareu fotografiats una gran part dels seus quadres i il·lustracions i la seva biografia completa: www.fondation-monique-martin.be. El material que hi ha us permetrà ensenyar als

alumnes la diversitat de les obres de l'artista i fer-los descobrir altres personatges seus que poden servir per fer moltes anàlisis comparatives.

FEM UNA AQUAREL·LA

Les il·lustracions dels àlbums originals de Gabrielle Vincent estan fetes principalment amb aquarel·la. Aquesta tècnica pictòrica ve del nom llatí aqua, que vol dir 'aigua', perquè els pigments es dissolen amb aigua per obtenir-ne un gran degradat de colors i un efecte de transparència. L'aquarel·la és una tècnica perfectament apta per als infants, fins i tot els més petits, perquè no requereix ni una gran precisió, ni una delimitació perfecta. Al contrari, el seu efecte difuminat contribueix a la seva bellesa. Els creadors d'*Ernest & Celestine, contes d'hivern*, Julien Cheng i Jean-Christophe Roger es van inspirar en aquesta tècnica per obtenir un resultat més semblant a les il·lustracions de Gabrielle Vincent. Per tant, com veiem a continuació, trobem el mateix estil sense gaire delimitacions i amb degradats de colors tant als curts com als àlbums il·lustrats originals.

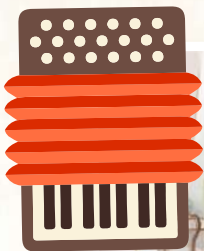
Al principi del segon curt, la Celestine pinta el Ratolí Verd. És un retrat ideal per iniciar-se en la tècnica d'aquarel·la, perquè convida els petits pintors a concentrar-se primer en la riquesa d'un sol color i a jugar amb els degradats. Només cal que imprimiu aquesta silueta a la mida que us sembli millor i en un paper gruixut per proposar aquesta activitat.

ESCOLTAR I OBSERVAR ELS INSTRUMENTS DE MÚSICA

Tocar música és un gran honor per a l'Ernest. Al llarg de les quatre històries els espectadors l'han sentit tocar diversos instruments. En podeu fer una llista conjuntament i convidar els alumnes a explicar els que ja coneguin. També podeu portar uns quants instruments a l'aula perquè els observin i els escoltin. Els instruments més fràgils s'han de tocar amb molt de compte, però n'hi ha d'altres, com els platerets, els triangles, les flautes, les maraques o fins i tot els tamborins que els poden manipular lliurement. Pels mestres que sàpiguen música, és fàcil trobar la partitura de la cançó del Ratolí Verd (*Une souris verte*) a Internet. Podeu fer com fa la Celestine quan ensenya a la Bibí a tocar la trompeta: digueu als alumnes que bufin o que piquin els instruments cada vegada que els feu un senyal per acompanyar el ritme de la cançó.

Cada instrument forma part d'una família i cada músic té un nom en concret en funció de l'instrument que toca:

L'acordió és de la família dels vents. El seu so el produeix l'aire quan l'acordionista mou els braços i els dits.

La trompeta que toca la Bibí també és un instrument de vent, però el seu so es produeix amb la bufera dels trompetistes.

El violí pertany a la família dels instruments de corda. El seu so es produeix per la vibració de les cordes que el violinista frega amb l'arquet.

www.ritalucafirms.com

